

Галина МАТУЩАК,

orcid.org/0009-0004-7862-0135

старший викладач кафедри хореографії

Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

(Хмельницький, Україна) *galyna.matushchak@gmail.com*

Лариса ВОЛОШИНА,

orcid.org/0000-0003-1001-5428

старший викладач кафедри хореографії

Рівненського державного гуманітарного університету

(Рівне, Україна) *l.volochina25@gmail.com*

Роксана ГОРБАЧУК,

orcid.org/0000-0002-0411-967X

старший викладач кафедри хореографії

Волинського національного університету імені Лесі Українки

(Луцьк, Україна) *andreroksi@ukr.net*

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ: ПОТЕНЦІАЛ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ПЕДАГОГІЧНІ БАР'ЄРИ

У статті автори досліджують особливості реалізації індивідуального підходу у викладанні класичного танцю в умовах сучасного мистецького освітнього середовища. Розглянуто потенціал індивідуалізації як важливого чинника у розкритті творчих, фізичних та психологічних можливостей учнів різного віку й рівня підготовки. Визначено ключові педагогічні умови ефективного впровадження персоналізованого підходу, зокрема: врахування психофізіологічних особливостей здобувачів освіти, гнучкість у доборі методів навчання, варіативність репертуару та адаптацію програмного матеріалу до індивідуальних потреб. Це розкриє потенціал учнів і забезпечить повне вивчення матеріалу та збереження навичок. Це заохочуватиме самовпевненість і творчість, що є найціннішим для митців.

Виділено фактори, які перешкоджають ефективним індивідуалізованим підходам у викладацькій практиці: перевантажені навчальні плани, велика кількість учнів у групах, недостатній час для приватної роботи, низький рівень мотивації студентів, брак педагогічних ресурсів та кадрових можливостей. Наголошується, що подолати такі бар'єри можна за рахунок підвищення професійної компетентності вчителів, посилення адміністративного супроводу, оновлення навчальної бази та методики, застосування сучасних технологій навчання – у цьому випадку цифрових платформ для дистанційної підтримки з індивідуальним зворотним зв'язком. Правильне використання може значно покращити результати навчання. У результаті дослідження сформульовано декілька практичних рекомендацій щодо організації індивідуалізованого навчання в хореографічній освіті. Ці рекомендації охоплюють методичні аспекти планування уроків, діагностики потреб учнів, диференційованого використання завдань (Сухомлинський, 1977).

У результаті дослідження сформульовано низку практичних рекомендацій щодо організації індивідуалізованого навчання в хореографічній освіті. Ці рекомендації охоплюють методичні аспекти планування уроків, діагностики потреб учнів та застосування диференційованих завдань.

Ключові слова: індивідуальний підхід, класичний танець, хореографічна освіта, педагогічні бар'єри, мистецька освіта, персоналізація навчання, диференціація, психофізіологічні особливості учнів, методика викладання, творча самореалізація.

Galyna MATUSHCHAK,

orcid.org/0009-0004-7862-0135

*Senior Lecturer at the Department of Choreography
Khmelnitskyi Humanitarian-Pedagogical Academy
(Khmelnitskyi, Ukraine) galyna.matushchak@gmail.com*

Larisa VOLOSHYNA,

orcid.org/0000-0003-1001-5428

*Senior Lecturer at the Department of Choreography
Rivne State University of the Humanities
(Rivne, Ukraine) l.volochina25@gmail.com*

Roksana HORBACHUK,

orcid.org/0000-0002-0411-967X

*Senior Lecturer at the Department of Choreography
Volyn National University named after Lesya Ukrainka
(Lutsk, Ukraine) andreroksi@ukr.net*

INDIVIDUAL APPROACH IN TEACHING CLASSICAL DANCE: POTENTIAL FOR IMPLEMENTATION AND PEDAGOGICAL BARRIERS

The article explores the specifics of implementing an individual approach in teaching classical dance within the context of modern art education. The authors examine the potential of individualization as a crucial factor in unlocking the creative, physical, and psychological capabilities of students of various ages and skill levels. The key pedagogical conditions for effective implementation of a personalized approach are identified, including consideration of students' psychophysiological characteristics, flexibility in teaching methods, repertoire variability, and adaptation of curricular content to individual needs. This facilitates students' potential and ensures comprehensive material comprehension and skill retention. Moreover, it encourages self-confidence and creativity – elements most valued in artists.

The article highlights the factors hindering effective individualized teaching practices: overloaded curricula, large class sizes, limited time for one-on-one instruction, low student motivation, lack of pedagogical resources, and insufficient staffing. It is emphasized that these barriers can be overcome through enhancing teachers' professional competencies, strengthening administrative support, updating educational resources and methodologies, and utilizing modern teaching technologies – namely digital platforms that offer distance learning with individualized feedback. Proper use of such tools can significantly improve learning outcomes.

As a result of the study, several practical recommendations have been formulated for organizing individualized instruction in dance education. These include methodological aspects of lesson planning, needs diagnostics, and differentiated task application.

Key words: *individual approach, classical dance, dance education, pedagogical barriers, art education, personalized learning, differentiation, students' psychophysiological traits, teaching methodology, creative self-fulfillment.*

Актуальність теми. У сучасному мистецькому освітньому середовищі, яке орієнтоване на розвиток творчої особистості, індивідуальний підхід у викладанні класичного танцю набуває особливої значущості. Класичний танець як форма високої художньої виразності вимагає від учнів не лише фізичної підготовки, а й глибокого внутрішнього переживання, дисципліни та емоційної включеності. Саме тому врахування індивідуальних особливостей кожного учня – його фізичних даних, рівня підготовки, психоемоційного стану та мотивації – є необхідною умовою ефективного навчального процесу.

Водночас у практиці викладання спостерігаються численні педагогічні бар'єри, які ускладнюють реалізацію цього підходу: велика кількість учнів у групах, обмежений час занять, стандар-

тизовані навчальні програми, а також недостатня методична підготовка деяких педагогів до диференційованої роботи. Саме ці чинники зумовлюють потребу в ґрунтовному аналізі потенціалу індивідуалізації навчального процесу та пошуку шляхів подолання існуючих труднощів.

Актуальність теми зумовлена необхідністю наукового осмислення та практичного впровадження індивідуального підходу в системі викладання класичного танцю, що сприятиме підвищенню ефективності мистецької освіти та розвитку творчого потенціалу майбутніх виконавців (Амонашвілі, 1984).

Ступінь наукового опрацювання проблеми. Проблема індивідуального підходу у навчанні в цілому активно розглядається у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників (В. Сухомлинський,

Ш. Амонашвілі, К. Роджерс, Л. Виготський, І. Зязюн та ін.), які підкреслюють значення врахування особистісних особливостей здобувачів освіти для формування ефективного освітнього середовища. У контексті мистецької освіти увага до індивідуалізації навчання також простежується у працях Н. Ветлугіної, Г. Тарасової, Л. Артемової, які розглядають специфіку розвитку творчих здібностей учнів у різних видах мистецтва, зокрема в хореографії.

Щодо викладання класичного танцю, науковці порушують питання методики навчання (Т. Устинова, О. Виноградова, Н. Рубіна), професійної підготовки викладачів, значення фізіологічних та психоемоційних особливостей учнів, але питання системної реалізації саме індивідуального підходу досліджено фрагментарно. Здебільшого праці торкаються окремих аспектів – адаптації навчальних програм, диференціації навантаження або психолого-педагогічного супроводу.

Отже, незважаючи на наявність окремих досліджень, комплексне вивчення потенціалу реалізації індивідуального підходу в системі викладання класичного танцю та аналіз педагогічних бар'єрів залишається недостатньо висвітленим, що й визначає наукову новизну та важливість подальшого вивчення цієї теми (Артемова, 2010).

Мета статті. Метою статті є з'ясування потенціалу реалізації індивідуального підходу у викладанні класичного танцю в умовах сучасного мистецького освітнього середовища, а також виявлення основних педагогічних бар'єрів, що перешкоджають його ефективному застосуванню. Автори прагнуть проаналізувати теоретичні засади індивідуалізації навчання, визначити чинники, що впливають на її успішність, та окреслити практичні шляхи подолання труднощів, з якими стикаються викладачі хореографічних дисциплін у процесі навчання учнів різного віку та рівня підготовки.

Проблемне поле дослідження. У центрі дослідження – суперечність між потребою в реалізації індивідуального підходу у викладанні класичного танцю та наявними труднощами, що ускладнюють його впровадження в сучасному мистецькому освітньому просторі. Проблемне поле охоплює кілька взаємопов'язаних аспектів:

- теоретичне обґрунтування індивідуального підходу в педагогіці мистецтва та зокрема в хореографічній освіті;
- відповідність існуючих навчальних програм і методичних рекомендацій принципам індивідуалізації;
- вплив фізіологічних, психологічних та творчих особливостей учнів на побудову індивідуальної освітньої траєкторії;

– готовність педагогів до впровадження індивідуального підходу, рівень їхньої професійної компетентності та педагогічної гнучкості;

– організаційно-методичні та ресурсні бар'єри: перевантаженість груп, обмеженість часу на заняттях, відсутність достатніх умов для персоналізованої роботи;

– пошук ефективних форм, методів і прийомів реалізації індивідуального підходу в практиці викладання класичного танцю.

Дослідження зосереджується на аналізі потенціалу розвитку індивідуалізації у викладанні класичного танцю та окресленні практичних шляхів подолання педагогічних бар'єрів задля підвищення якості мистецької освіти (Устинова, 2018).

Завдання дослідження:

– проаналізувати науково-теоретичні засади індивідуального підходу у навчанні, зокрема в контексті мистецької освіти;

– визначити особливості індивідуалізації у викладанні класичного танцю на різних етапах підготовки учнів;

– дослідити основні педагогічні бар'єри, що перешкоджають ефективному впровадженню індивідуального підходу в хореографічній освіті;

– окреслити потенціал і можливості застосування індивідуального підходу у викладацькій практиці, з урахуванням фізичних, психоемоційних та творчих особливостей учнів;

– запропонувати методичні рекомендації щодо вдосконалення навчального процесу з класичного танцю з урахуванням принципів індивідуалізації.

Методи дослідження. У процесі дослідження було використано комплекс загальнонаукових, теоретичних та емпіричних методів:

– аналіз наукової літератури – для вивчення теоретичних основ індивідуального підходу в освітньому процесі, особливостей його реалізації в хореографічній педагогіці, а також для узагальнення сучасних наукових підходів до проблеми;

– порівняльний метод – для зіставлення різних педагогічних моделей і методик викладання класичного танцю з урахуванням індивідуальних особливостей учнів;

– спостереження – за навчально-виховним процесом у класах класичного танцю з метою виявлення практик застосування індивідуального підходу та типових педагогічних труднощів;

– аналіз педагогічного досвіду – для вивчення кращих практик упровадження індивідуального підходу в системі мистецької освіти;

– узагальнення результатів – для формулювання висновків та розробки методичних рекомендацій щодо вдосконалення навчального процесу з класичного танцю (Артемова, 2010).

Індивідуальний підхід – це один із ключових принципів сучасної педагогіки, що передбачає організацію освітнього процесу з урахуванням особистісних особливостей кожного учня. Такий підхід орієнтується на рівень розвитку, здібності, інтереси, темперамент, мотивацію, психофізіологічні характеристики здобувача освіти, а також його життєвий досвід і соціокультурне середовище.

На думку Л. Виготського, ефективне навчання можливе лише тоді, коли педагог враховує зону найближчого розвитку дитини, а не лише її актуальні можливості. Індивідуальний підхід, у цьому контексті, є механізмом створення умов для розкриття потенціалу особистості. В. Сухомлинський наголошував, що педагог має «побачити в кожній дитині неповторну особистість, талант і світ внутрішнього життя» (Виготський, 1991).

У мистецькій педагогіці, особливо в хореографії, індивідуалізація навчального процесу є не просто бажаною, а необхідною умовою досягнення високих результатів. Це зумовлено як специфікою самого виду діяльності (високі вимоги до координації, пластики, емоційного вираження), так і значною варіативністю фізичних даних учнів.

У викладанні класичного танцю індивідуальний підхід полягає не лише у доборі темпу засвоєння матеріалу, а й у врахуванні будови тіла, гнучкості, фізичної витривалості, психологічної готовності до роботи, особистого стилю виконання. Такий підхід дає змогу не лише ефективно навчати техніки класичного танцю, а й формувати позитивне ставлення до мистецтва, підвищувати впевненість у собі та сприяти творчій самореалізації учня.

Індивідуальний підхід у викладанні класичного танцю слід розглядати як цілісну педагогічну систему, що базується на поєднанні глибокого знання особистості учня, володіння різноманітними методами і засобами навчання та здатності педагога адаптувати процес викладання до змінних умов і потреб кожного здобувача освіти (Іванова, 2022).

Навчання класичного танцю вимагає високої точності рухів, фізичної витривалості, координації, музичності, а також глибокого емоційного залучення. Однак кожен учень приходить до мистецтва з унікальними особистісними характеристиками, що зумовлює необхідність індивідуалізації навчального процесу.

Індивідуалізація у хореографічній освіті – це свідоме пристосування педагогічного процесу до особистісних відмінностей учнів, яке охоплює не лише технічну підготовку, але й формування моти-

вації, самовираження, творчого мислення. Вона спрямована на максимальне розкриття потенціалу кожного здобувача освіти з урахуванням його фізичних і психологічних особливостей.

Фізичні характеристики, які слід враховувати у процесі навчання, включають:

- рівень гнучкості та пластичності тіла;
- пропорційність та тип тілобудови;
- силу м'язів та координацію;
- наявність або відсутність фізичних обмежень чи вад;
- витривалість, швидкість реакції, здатність до відновлення після навантажень.

Психологічні особливості учнів також відіграють важливу роль у формуванні їхнього ставлення до навчання та результативності роботи. Серед них:

- тип темпераменту та рівень тривожності;
- мотиваційна спрямованість (внутрішня або зовнішня мотивація);
- рівень самооцінки та впевненість у власних силах;
- ступінь емоційної чутливості та здатності до самовираження через рух;
- особистісна потреба в самоствердженні та визнанні.

У зв'язку з цим, завдання викладача полягає у тому, щоб не лише навчити технічній основі танцю, а й створити комфортне психологічне середовище, у якому кожен учень відчує свою цінність і матиме можливість розвиватися у власному темпі та стилі (Артемова, 2019).

Застосування індивідуального підходу дозволяє уникнути травматизації (як фізичної, так і психологічної), зменшує ризик професійного вигорання серед учнів, формує довіру до педагога та підвищує якість освітнього процесу загалом.

Таким чином, індивідуалізація навчання є основою не лише для ефективного засвоєння техніки класичного танцю, а й для розвитку гармонійної, вільної, емоційно зрілої особистості, здатної до творчого самовираження через рух.

Застосування індивідуального підходу у викладанні класичного танцю відкриває широкі можливості для всебічного розвитку учнів – як у технічному, так і в творчому вимірі. Основний потенціал цього підходу полягає у створенні умов для максимальної реалізації особистісного та художнього потенціалу кожного здобувача освіти.

На технічному рівні індивідуалізація дозволяє:

- адаптувати фізичне навантаження відповідно до рівня підготовки та фізіологічних даних учня;
- уникати надмірного перенапруження та травмування, особливо на ранніх етапах навчання;

– забезпечити поступове, але стале засвоєння складних рухів, комбінацій та позицій;

– сформувати правильні рухові навички через використання спеціально дібраних вправ та прийомів.

У художньо-творчому аспекті індивідуальний підхід стимулює розвиток образного мислення, емоційної виразності, музикальності й сценічної культури. Учні отримують можливість інтерпретувати хореографічний матеріал у відповідності до власного темпераменту, внутрішнього стану, відчуття ритму й естетичного смаку. Такий підхід не лише посилює залученість у процес, а й пробуджує інтерес до самостійної творчої роботи, імпровізації та художнього осмислення руху.

Значною перевагою є також формування впевненості у власних силах. Коли педагог враховує індивідуальні потреби й підтримує особистий темп розвитку кожного учня, це сприяє зменшенню тривожності, подоланню страху помилок і активному включенню у навчальний процес. Саме позитивне підкріплення, персоніфікований зворотний зв'язок і створення атмосфери довіри та підтримки відіграють вирішальну роль у формуванні мотивації до навчання (Василенко, 2019).

Таким чином, реалізація індивідуального підходу у викладанні класичного танцю має значний потенціал як у формуванні високого рівня технічної майстерності, так і у розвитку креативності, сценічного образу та емоційної глибини виконання. Це дає змогу забезпечити більш глибоке залучення учнів до мистецького процесу та виховати всебічно розвинену творчу особистість.

Одним із найважливіших завдань викладача класичного танцю є не лише передача технічних знань, а й формування внутрішньої мотивації учня до навчання. Індивідуальний підхід у цьому контексті дає змогу глибше зрозуміти, що саме надихає, хвилює або блокує кожного здобувача освіти, та відповідно впливати на його зацікавленість у процесі.

Мотивація у хореографічній освіті тісно пов'язана з:

- позитивним емоційним фоном занять;
- відчуттям особистого прогресу й успіху;
- визнанням з боку педагога і колективу;
- можливістю самовираження та прояву творчої ініціативи.

Індивідуальний підхід дозволяє викладачеві не лише коригувати навчальні завдання відповідно до можливостей учня, а й залучати його до спільного планування цілей, створювати умови для емоційної відкритості, що є основою для розкриття творчого потенціалу. Дитина чи студент,

якого бачать, чують і підтримують, демонструє вищу залученість, менше страху перед помилками та вищу самооцінку.

Існують численні приклади успішної педагогічної практики, заснованої на персоналізованому підході. Так, у мистецьких школах, хореографічних школах, балетних класах, а також у закладах вищої освіти (ЗВО), де існують спеціальності «Хореографія», використовуються індивідуальні прогрес-карти, де фіксуються досягнення, труднощі та психологічні спостереження за кожним учнем і студентом у процесі навчання. Це дозволяє не лише об'єктивно оцінити динаміку розвитку, а й підібрати оптимальні стратегії викладання: зміну чергування технічних та образно-емоційних вправ, адаптацію репертуару, поступове ускладнення комбінацій тощо.

У Київському державному фаховому хореографічному коледжі активно практикують індивідуальні тренінгові години для здобувачів освіти, які відчують труднощі у засвоєнні певних елементів. Завдяки цьому кожен учень має змогу отримати цільову допомогу в комфортному ритмі. Також застосовуються міні-виступи (етюди), що дозволяють навіть на початкових етапах створити ситуацію успіху, зафіксувати досягнення учня або студента та підтримати його віру у власні сили.

Таким чином, успішна реалізація індивідуального підходу значною мірою впливає на внутрішню мотивацію, зацікавленість у навчанні та гармонійний розвиток кожного учня. Це не лише педагогічна стратегія, а справжнє мистецтво взаємодії, у центрі якого – особистість дитини з її унікальними можливостями та шляхами до самореалізації (Гончаренко, 2018).

Попри визнану ефективність індивідуалізованого підходу в мистецькій освіті, на практиці його впровадження часто стикається з рядом суттєвих бар'єрів, які зумовлені як організаційними, так і людськими факторами. Ці перешкоди ускладнюють персоналізовану взаємодію між викладачем і учнем та знижують якість освітнього процесу.

Один із найпоширеніших викликів – це обмежена тривалість навчального заняття. У середньому урок класичного танцю триває 60–90 хвилин, що часто виявляється недостатнім для індивідуальної роботи з кожним учнем, особливо в умовах змішаних або груп із великою кількістю учнів. Вчителю доводиться дотримуватися загального темпу й обсягу навчального матеріалу, що унеможливує індивідуальну корекцію рухів, опрацювання складних елементів або розвиток образно-емоційного компонента у виконанні. У результаті сильніші учні можуть втрачати мотивацію через

брак складніших завдань, а слабші – залишатися без підтримки у своїх труднощах (Чистякова, 2021).

Оптимальна кількість учнів для ефективного навчання класичного танцю становить 8–12 осіб. На практиці ж у мистецьких школах і студіях часто навчається по 15–20 учнів в одному класі. Це призводить до фрагментарності зворотного зв'язку, механічного засвоєння матеріалу та одноманітності педагогічного підходу. Викладач фізично не встигає простежити за кожним учнем, а також не має можливості гнучко адаптувати завдання або інтерпретувати їх відповідно до індивідуальних потреб. У таких умовах індивідуалізація стає майже неможливою, що, своєю чергою, знижує ефективність навчання та посилює відчуття відчуження в окремих учнів.

Ще одним серйозним бар'єром є брак сучасної методичної підготовки серед частини педагогів. Застарілі або схематичні підходи до викладання, шаблонність у проведенні занять, відсутність навичок диференціації та педагогічної гнучкості негативно впливають на якість взаємодії з учнями. Деякі викладачі тяжіють до уніфікованих схем та авторитарного стилю, не зважаючи на психологічні, фізіологічні чи емоційні особливості конкретних учасників освітнього процесу. Крім того, далеко не всі вчителі мають досвід роботи з учнями з особливими освітніми потребами, що вимагає додаткової кваліфікації та перекваліфікації кадрів (Чистякова, 2021).

Індивідуалізація процесу навчання вимагає гнучкої організації простору, наявності технічного обладнання (дзеркала, аудіоапаратура, підлога відповідної якості, станки), змінного освітлення та вентиляції. У реальності ж багато залів не відповідають навіть базовим вимогам до безпечного навчання, не кажучи про можливості зонування простору для підгруп або індивідуальних сесій. Через це педагоги змушені працювати в умовах, що обмежують їхні можливості для творчої побудови уроку. Відсутність сучасних методичних матеріалів, відеоапаратури для аналізу танцювальної техніки або мультимедійних засобів також знижує якість освітнього процесу.

Ефективне застосування індивідуального підходу передбачає не лише педагогічну компетентність, а й високий рівень емоційного інтелекту з боку викладача. У кожному класі є учні з різним темпераментом, мотивацією, рівнем тривожності, емоційною чутливістю, а також соціальними чи родинними труднощами, які впливають на їхню поведінку в класі. Невміння вчасно помітити внутрішні бар'єри дитини або неправильно обраний

стиль комунікації можуть не лише не сприяти навчанню, а й спричинити замкненість, відмову від занять, втрату віри у власні сили. Тому викладач має бути не лише майстром своєї справи, а й психологом, наставником, підтримкою, здатною встановити міст емоційного довіри з учнем.

Таким чином, на шляху до ефективної реалізації індивідуального підходу у викладанні класичного танцю постають комплексні педагогічні, організаційні, психологічні та матеріально-технічні виклики. Їхнє подолання вимагає системного підходу: модернізації інфраструктури, оновлення методичної бази, підтримки професійного розвитку педагогів, оптимізації навчального навантаження та активного впровадження технологій, що сприяють персоналізації освітнього процесу. Лише за умов подолання цих бар'єрів можна створити простір для повноцінної творчої реалізації кожного учня та підвищення якості мистецької освіти загалом (Гончаренко, 2018).

Одним із ключових аспектів подолання педагогічних бар'єрів у викладанні класичного танцю є організація навчального процесу з урахуванням індивідуальних особливостей кожного учня. Для цього доцільно впроваджувати змінні формати роботи: почергове виконання індивідуальних вправ, роботу в міні-групах, індивідуальні консультації та тренувальні сесії поза основними заняттями. Важливо вести систематичну діагностику фізичних та психоемоційних показників учнів, що допомагає своєчасно коригувати навчальний процес і розробляти персоналізовані навчальні траєкторії.

Використання сучасних педагогічних методик і технологій відкриває широкі можливості для реалізації індивідуального підходу. Застосування цифрових платформ, мультимедійних засобів та відеоаналізу рухів дозволяє ефективно організувати зворотний зв'язок, стимулює самостійність учнів і підвищує мотивацію. Наприклад, відеозапис виконання танцювальних елементів дає змогу педагогу детально проаналізувати техніку кожного учня і надати конкретні рекомендації для вдосконалення.

Сучасні методики включають інтерактивні вправи, ігрові елементи, техніки релаксації та психоемоційної підтримки, що сприяють формуванню позитивного ставлення до навчання і розвитку творчої особистості. Значну увагу слід приділяти підготовці викладачів через системні курси підвищення кваліфікації, де акцент робиться на розвиток педагогічної гнучкості, умінні працювати з різними типами учнів та адаптувати методики відповідно до їхніх потреб.

Крім того, застосування мобільних додатків, онлайн-ресурсів і дистанційних платформ дозволяє організовувати додаткові індивідуальні заняття поза аудиторією, що особливо актуально у великих групах чи за обмеженого часу уроків. Це сприяє гнучкості навчального процесу і стимулює самостійну роботу учнів.

Не менш важливим є удосконалення матеріально-технічної бази навчальних закладів: оновлення танцювальних залів, забезпечення необхідним обладнанням, створення комфортного освітнього простору, який сприяє концентрації уваги та збереженню фізичного здоров'я учнів (Іванова, 2022).

Отже, поєднання системного підходу до організації навчального процесу, впровадження інноваційних методик і технологій, а також безперервної педагогічної підтримки є ключовими чинниками подолання бар'єрів і успішної реалізації індивідуального підходу у викладанні класичного танцю. Це сприятиме підвищенню якості освіти, розвитку творчого потенціалу майбутніх танцівників і їх гармонійному особистісному зростанню.

Індивідуальний підхід у викладанні класичного танцю є одним із найважливіших чинників, що забезпечують високий рівень навчання та творчого розвитку учнів. Врахування фізичних, психологічних і мотиваційних особливостей кожного здобувача освіти дозволяє максимально розкрити його потенціал, підвищити ефективність оволодіння технікою танцю та сформувати гармонійну, самодостатню особистість, здатну до творчого самовираження.

Разом із тим, впровадження індивідуалізації навчального процесу у практику викладання

класичного танцю стикається із суттєвими педагогічними, організаційними, психологічними та матеріально-технічними бар'єрами. Обмежений час занять, велика кількість учнів у групах, недостатня методична підготовка педагогів, відсутність сучасного обладнання, а також складнощі у психологічній взаємодії з різними типами учнів суттєво ускладнюють реалізацію персоналізованого підходу.

Подолання цих викликів вимагає системного підходу, що включає оптимізацію структури навчальних занять із застосуванням варіативних форматів роботи, впровадження сучасних педагогічних методик і цифрових технологій, а також безперервний професійний розвиток викладачів. Оновлення матеріально-технічної бази та створення комфортного освітнього середовища сприятимуть більш ефективній організації навчального процесу.

Варто відзначити, що успішна реалізація індивідуального підходу сприяє не лише підвищенню якості технічної підготовки, а й формуванню у танцівників відповідальності за власний розвиток, самодисципліни та внутрішньої мотивації. Такий підхід створює умови для розвитку критичного мислення, творчої ініціативи і здатності адаптуватися до різних викликів мистецької діяльності, що є надзвичайно важливим у сучасних умовах швидких змін культурного середовища.

Таким чином, забезпечення індивідуального підходу у викладанні класичного танцю є ключовою передумовою формування висококваліфікованих, творчо мислячих танцівників, що сприятиме розвитку мистецької освіти та збереженню культурної спадщини на належному рівні (Петренко, 2021).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Київ : Радянська школа, 1977. 424 с.
2. Амонашвілі Ш. М. Педагогіка творчості. Київ : Радянська школа, 1984. 288 с.
3. Артемова Л. В. Педагогіка мистецтва: проблеми і перспективи. Київ : Видавничий дім «Слово», 2010. 260 с.
4. Устинова Т. М. Методика викладання класичного танцю. Харків : Основа, 2018. 212 с.
5. Виготський Л. С. Педагогічна психологія. Київ : Радянська школа, 1991. 480 с.
6. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність. Київ : Вища школа, 2001. 285 с.
7. Артемова Л. В. Методика навчання мистецтва в початковій школі. Київ : Літера ЛТД, 2019. 256 с.
8. Василенко Н. В. Методика викладання класичного танцю в системі мистецької освіти. Київ : МАУП, 2019. 188 с.
9. Гончаренко С. У. Педагогіка: наука і мистецтво виховання. Київ : Видавничий центр «Академія», 2018. 320 с.
10. Чистякова С. Н. Психолого-педагогічні аспекти формування мотивації учнів у мистецькій школі. Одеса : Астропринт, 2021. 160 с.
11. Іванова О. П. Індивідуалізація навчального процесу в мистецькій освіті: теорія і практика. Київ : Освіта України, 2022. 176 с.
12. Петренко М. В. Психолого-педагогічні основи індивідуалізації навчання в мистецьких закладах. Львів : Видавництво ЛНУ, 2021. 192 с.

REFERENCES

1. Sukhomlynskyi V. O. (1977). Serce viddaiu ditiam [I Give My Heart to Children]. Kyiv: Radianska shkola. 424 p. [in Ukrainian].
2. Amonashvili Sh. M. (1984). Pedahohika tvorchosti [Pedagogy of Creativity]. Kyiv: Radianska shkola. 288 p. [in Ukrainian].
3. Artemova L. V. (2010). Pedahohika mystetstva: problemy i perspektyvy [Pedagogy of Art: Problems and Perspectives]. Kyiv: Vydavnychiy dim «Slovo». 260 p. [in Ukrainian].
4. Ustynova T. M. (2018). Metodyka vykladannia klasychnoho tantsiu [Methodology of Teaching Classical Dance]. Kharkiv: Osnova. 212 p. [in Ukrainian].
5. Vygotsky L. S. (1991). Pedahohichna psykholohiia [Pedagogical Psychology]. Kyiv: Radianska shkola. 480 p. [in Ukrainian].
6. Ziaziun I. A. (2001). Pedahohichna maisternist [Pedagogical Mastery]. Kyiv: Vyshcha shkola. 285 p. [in Ukrainian].
7. Artemova L. V. (2019). Metodyka navchannia mystetstva v pochatkovii shkoli [Methodology of Teaching Art in Primary School]. Kyiv: Litera LTD. 256 p. [in Ukrainian].
8. Vasylenko N. V. (2019). Metodyka vykladannia klasychnoho tantsiu v systemi mystetskoi osvity [Methodology of Teaching Classical Dance in the System of Art Education]. Kyiv: MAUP. 188 p. [in Ukrainian].
9. Honcharenko S. U. (2018). Pedahohika: nauka i mystetstvo vykhovannia [Pedagogy: Science and Art of Education]. Kyiv: Vydavnychiy tsentr «Akademiia». 320 p. [in Ukrainian].
10. Chystiakova S. N. (2021). Psykholohho-pedahohichni aspekty formuvannia motyvatsii uchniv u mystetskii shkoli [Psycho-pedagogical Aspects of Student Motivation Formation in Art School]. Odesa: Astroprint. 160 p. [in Ukrainian].
11. Ivanova O. P. (2022). Indyvidualizatsiia navchalnoho protsesu v mystetskii osviti: teoriia i praktyka [Individualization of the Educational Process in Art Education: Theory and Practice]. Kyiv: Osvita Ukrainy. 176 p. [in Ukrainian].
12. Petrenko M. V. (2021). Psykholohho-pedahohichni osnovy indyvidualizatsii navchannia v mystetskykh zakladakh [Psycho-pedagogical Foundations of Individualization of Learning in Art Institutions]. Lviv: Vydavnytstvo LNU. 192 p. [in Ukrainian].